

ELŐFIZETÉSI ÁRA :

EGÉSZ ÉVRE
FÉL ÉVRE16.— K
8.— KNEGYED ÉVRE
EGYES SZÁM4.— K
—60 K

FŐSZERKESZTŐ :

D^R. BISCHITZ BÉLA
ÜGYVÉD.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL :

BUDAPEST, V. KER., SAS-UTCA 20. SZÁM.
TELEFON 108-00.

HIRDETÉSEK

SZÁMÍTÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT.

Bányamérnökök kereskedelmi kiképzése.

A mi országunk a diplomák hazája.

Nálunk ha az apa jól akar gondoskodni fiának jövőjéről, szereztet vele egy diplomát s azután bedugja valahova. Ezzel be is fejezte atyai kötelességét a fia jövőjét illetőleg, úgy gondolkozván, hogy kinek diplomája van, azt majd eltartja a társadalom.

Sajnos, ez nálunk az általános felfogás. A mi szellemi középosztályunknak egész léte a diplomára van építve. Diploma nélkül senkiből nem lehet semmi. Azért a mi fiatalságunk már csecsemő korától kezdve a diplomáért tanul. Amit a középiskolától kezdve az egyetem bevégezéséig szellemileg magára szed, azt nem azért teszi, hogy valamely életfoglalkozáshoz szükséges tudományt sajátítson el, hanem mert diplomát akar szerezni. Azzal sem a fiatal ember, sem az iskola nem nagyon sokat törődik, hogy mi lesz az iskola elvégzése után. Hogy vajjon az ott megtanult dolgok segíteni fogják-e a fiatal embert jövőendő pályáján? Az iskola megadja a módot a diploma megszerzésére s ezzel teljesen befejezettek látja a maga célját.

Szomorú, de úgy van, hogy nálunk az iskolák, meg a szakiskolák legnagyobb része is, diplomák megszerzésére és nem olyan tudásra szorítja a fiatal embert, amelynek jövőendő pályáján hasznát is vehetné. Unos-untól hangoztatják azt, hogy nem az iskolának, hanem az életnek tanulunk. Ez azonban a mi viszonyaink között semmi más, mint ügyes mondás. Iskoláink nagyrészt úgy vannak berendezve, hogy nem az életre, hanem csak a diploma megszerzésére tanítanak bennünket.

Aki életében elvégzett valamelyes szakiskolát és megszerzett valamilyen diplomát, annak szomorúan kellett tapasztalnia, hogy még leggyakorlatiasabb iskoláink is milyen keveset adnak abból, amire az embernek a gyakorlati életben szüksége van. A legtöbb közülük igazán nem ad mást, mint egy nagy pecséttel ellátott diplomát, amellyel együtt egyszersmind kezünkbe is adta a *jogcímet* arra, hogy valamely kenyérkereső életpályán *meginduljanak*.

Mi a tanügyi férfiaknak hagyjuk az iskoláink gyakorlatiatlansága feletti vitatkozást. Csupán a tényt konstatáltuk. Mi szomorúan látjuk, milyen nagy hátránya van annak, hogy mi nem vagyunk praktikus nép. S ez szakiskoláinkon látszik meg legjobban.

Nálunk nem az a fő, hogy valaki igazán ért-e valamihez, a fő csak az, hogy diplomája van.

Ezért van az, hogy hivatalainkban annyi sok emberre van szükségünk, mert a sok diplomás ember között a legtöbb esetben alig egynéhány akad, aki az életben dolgozni is tud és igazán érti a maga hivatását.

A bányamérnöki kiképzés egyike azoknak, ahol a diploma megszerzése két évi szakbeli gyakorlathoz van kötve. Ebben a tekintetben mondjuk tehát bányász- és kohómérnökeink kiképzésénél eleget teszünk a gyakorlati élethivatás követelményének is. Mi nem akarunk itt most állást foglalni, hogy ez helyesen van-e ezeknél a szakbeli foglalkozásoknál is keresztül vive. Tény az, hogy például a mi bányamérnökeink olyan sokoldaluan vannak kiképezve, mint azt talán egyetlen szakfoglalkozásban sem látjuk. Bányamérnökeinknek amellet, hogy otthon kell lenniök a maguk dolgában, érteniök kell a gépészethez, építéshez, elektrotechnikához, geológiához, méréshez és még egy csomó más dologhoz. Ehhez hasonló pályát még egyet nemcsak nálunk, hanem a külföldön sem találunk.

Arról megint nem akarunk most vitatkozni, hogy ez a sokoldalúság nincsen-e hátrányára a tulajdonképeni szükséges speciális szaktudásnak.

Bányamérnökeink kiképzésével az a cél vezetett, hogy a bányamérnök egy kisebb bányüzemhez kerülve, annak univerzális technikusa legyen. Ez a cél lebeg ma is az illetékes tényezők előtt, jóllehet ma már bányaművelésünk jórésztben átalakult. Ma már egy nagyobb bányánál a bányamérnök teljes erejével nekiszentelheti magát speciális feladatának, amely tulajdonképen az ásványos előjövétel kitermelésében, a művelési mód megállapításában és mennél gazdaságosabb keresztülvitelében áll.

Bányamérnökeinknek e sokoldalú képzettsége mellé, ha mi még egy új irányu kiképzés szükségét

is hangoztatjuk, sokaknak kihívhatjuk az ellenvéleményét.

Mondhatják igen sokan, a bányamérnök annyira meg van terhelve a fentebb említett mellék tudományokkal, hogy az szaktudásának rovására esik és teljesen fölösleges, sőt elhibázott dolog, hogy még egy újabb képzettség megszerzésével terheljük s eltérítsük tulajdonképeni feladatától.

Mi erre röviden a következőket feleljük: a bányamérnökök kereskedelmi kiképzését olyan fontosnak tartjuk, hogy azért még e szakemberek mai képzettségéből is szívesen föláldoznánk valamit.

Allításunk helyességét igen röviden bebizonyíthatjuk.

A bányászat elsősorban üzlet, amelynek életfeltétele jövedelmezőségéhez van kötve. Szükséges tehát, hogy akik a bányászatnál, mint bányász-technikusok működnek, ennek az elvnek igazságától teljesen át legyenek hatva és attól soha el ne térjenek. A bányamérnöknek, akire, mondjuk, egy bányász-üzemnek a vezetése van bízva, nemcsak jó technikusként kell lennie, aki mindig meg tudja választania terve kivitelére a leggazdaságosabb utakat, hanem épen olyan élelmes üzletembernek is kell lennie, akinek minden technikai tervét és számítását ellen kell, hogy őrizze a piac és értékesítés minden lehetőségét ismerő üzletember. A piac ismerete nélkül gazdaságosan és reálisan nem lehet megoldani még a legtisztább technikainak látszó feladatokat sem, mert azoknak a hátamegett is mindenütt ott van az üzlet.

Ha a mi bányászatunkon és bányavállalatainkon végignéznünk, sajnosan látjuk azt, hogy igen kevés kivétellel olyanok intézik azok ügyeit, akikben a technikai tudás nincsen párosulva a kereskedelmi képességekkel. Nekünk vannak igen ügyes kereskedőink, igen kiváló technikusaink, de az ugynevezett kívánatos típus, az arravaló kereskedő-technikus, nálunk ugyszólván, egy-két esetet kivéve, fel nem található.

Bányamérnökeink megalégesznek azzal, hogy jó technikusok, de arra, hogy kereskedők is legyenek, nem igen törekszenek. Magának a bányamérnöknek már a kiképzésénél is ezt a szempontot csaknem teljesen elhanyagolják. A sok holt ismeret helyett pedig sokkal hasznosabb lenne, ha megismertetnék őket a kereskedelmi tudományokkal is. A főiskolán a bányamérnöknek előadnak kereskedelmi jogot, hivatalos irálytant és állami számviteltant. Ez mind helyén való,

de korántsem elég alapnak ahhoz, hogy valaki ezzel a kereskedelmi ismeretek *ábécéjét* elsajátítsa.

Amikor aztán a bányamérnök kikerül az üzemhez, ott a legritkább esetben fog foglalkozni a kereskedelmi dolgokkal, amelyekről érthetetlen ellenszenv tartja magát távol s amelyeket nem tart méltóknak egy technikushoz. Ennek folytán fejlődött ki bányász-üzemeinknél az az éles elhatárolódás a kereskedelmi és a technikai feladatok megoldása és keresztülvitele között, amely az üzemnek és üzletnek előnyére egyáltalán nem szolgál. Mi rá tudnánk itt mutatni az ebből eredő fonákságokra, de fölöslegesnek tartjuk, mert azok a hozzáértők előtt amugyis jól ismeretesek.

Az üzemeknél kint a bányamérnök még a kereskedelmi emberrel szemben bizonyos fölényt, döntő befolyást gyakorol, ami rendén is van egy bizonyos fokig. A központba bekerülve a bányamérnöknek már a legtöbb esetben alárendelt, technikai szerep jut csak.

A központban intézik az üzlet ügyeit. Az üzlet egész menetéről, érdekeiről, összeköttetéseiről, lehetőségeiről és kockázatairól a kereskedelmi embernek lesz csak fogalma. A vállalat üzleti életében ezzel csak ő szerezhethet pozíciót és döntő befolyást, ellenben a technikus egyszerűen kész eszközévé válik a kereskedőnek, aki akaratát a technikussal szemben még az üzem gazdaságossága ellenére is kiviszi.

Ebből a körülményből ered aztán az, hogy a technikus a kereskedelmi képzettségű emberrel szemben nagyobb bányavállalatainknál úgy az anyagiak, mint a hatáskör tekintetében lemarad. A legtöbb helyen a kereskedelmi emberek csoportja féltékenyen is őrökdi hatásköre fölött, hogy oda valahogyan technikus be ne hatolhasson.

A kereskedelmi és technikai dolgok ilyen éles szétválasztásában és abban a körülményben, hogy a bányavállalatoknál a megfelelő állásokban igen kevesen gondolkodnak a technikus és a kereskedő eszével, rejlik a mi bányászatunknak igen sok baja.

Minden olyan egyénnek, akinek diszponálási joga van, még a legcsekélyebb mértékben is, egyeztetni kell magában a technikus szaktudását a kereskedő élelmességével. Az üzleti és a technikai dolgok annyira össze vannak növe, hogy azokat helyesen elintézni csak kereskedő és technikus tudja.

Igaz, hogy ezek elintézhethők a kereskedelmi ember és technikus együttműködésével is, de kérdezzük, minek oda két ember, ahol egy is meg-

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
tájolók, mintaszerű, precíziós
kivitelben mint különlegesség
gyártása.

(923/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47

— Alapított 1791. —

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA Budapest,
VI. kerület, Teréz-körút 15. szám.

felelne. A másik dolog, hogy ahol a kereskedelmi ember és technikus együtt működnek, ott igen ritka esetben dönt a dolog érdeme, hanem egyiknek vagy másiknak a vállalatnál fennálló nagyobb rendelkezési joga.

Mi megállapíthatjuk, hogy nálunk, a mi bányászati üzemeknél és nagyvállalatainknál majdnem minden esetben a kereskedelmi embernek van meg a nagyobb rendelkezési joga. Ez már azért is káros, mert a kereskedelmileg képzett egyén egyoldalulag látja a dolgokat és az üzlet érdekében olyan dolgot is erőszakolhat, amely technikai szempontból lehetetlen, vagy gazdaságilag végeredményben káros magára az üzletre is.

Igen sok sikertelenségnek rejlik ebben a magva a mi bányászati vállalatokban. Nagyon sok vállalat küzdése abból az egyszerű okból magyarázható meg, hogy a társulat könyvelője és mérnöke közül csupán a könyvelő hordja táskájában a marsallbotot. Az, hogy nálunk a technikus egy bányavállalat igazgatója legyen, ugyszólván lehetetlen.

Tudjuk, hogy a kereskedelmi emberekből lett vezérigazgatók között igen sok zseniális ember van, akinek arravalósága tagadhatatlan, de állítjuk azt is, hogy igen sok szerencsétlen vállalkozás el lett volna kerülhető, ha a vezérigazgató kereskedelmi érzékkel bíró technikus lett volna a kereskedelmi ember helyett.

Ezen a praktikus angolok már régen túl vannak. Ott a vezérigazgatók a technikus emberek sorából is kerülnek ki.

Ugy tudjuk, a kereskedelmi akadémián esti előadások voltak a közelmúltban a kereskedelmi hallgatóknak a bányászati üzem természete felőli felvilágosítása érdekében. Ez mind nagyon helyes, de sokkalta célravezetőbb volna az üzlet szempontjából, ha bányamérnökeink arravalóbb tagjainak megadnánk a módot, hogy a kereskedelmi ismeretek alapját elsajátíthatnák. Mert igen sok bányamérnöknek a kereskedelmi praxsisa azon akad meg, hogy nem ismeri a kettős könyvelést s a legegyszerűbb kereskedelmi manipulációk technikáját.

Mi a bányamérnökök kereskedelmi kiképzése alatt nem valami új diplomaszerezést értünk. Ez cik-

künk bevezetéséből is kilünik. A kiképzésnek lehetne elméleti alapja is, de a bányavállalatok a saját érdekében a legjobban tennék, ha arravaló technikusaiknak alkalmat adnának arra, hogy a kereskedelmi üzletvitelt odahaza, *házi kezelésben* elsajátítsák. Így nevelhetnének maguknak olyan kereskedő-technikusokat, akik a legnagyobb éleslátással be tudnák tölteni azokat az állásokat, ahol ma már a kereskedelmi tudás egymagában nem elegendő.

Ennek a mi sok bajjal és nehéz természeti viszonyokkal küzdő bányászati vállalatunknál kétszeresen nagy jelentősége és haszna volna.

A bányászati üzlet ma már csak mint nagyipar, a legnagyobb üzleti élelmességgel boldogulhat a nemzetközi versenyben, amelynek nyomása nálunk is olyan súlyosan érezhető.

A versenyben kedvezőtlenebb viszonyok között is, minden valószínűség szerint azok a vállalatok fognak jobban boldogulni, akik gondoskodnak bányamérnökeik kereskedelmi kiképzéséről s a fontos vezető állásokat ilyen egyénekkal töltik be.

Ennek a kérdésnek nemcsak a magán, hanem a nemzetgazdaság szempontjából is kiváló fontossága van.

Ezt a dolgot nemcsak a magán, hanem az állami bányászati vállalatnak is meg kellene szivlelnie. Mert az állami bányászati vállalat még a magánbányászati vállalatnál is kedvezőtlenebb helyzetben van. Az államnál nem a kereskedelmi ember kerekedik a technikus fölé, hanem mindkettőnek halálos ellensége: a bürokrata.

Az angol bányakatasztrófa.

Lapunk zártáig beérkezett hírek borzalmas képet tárnak fel a legújabb bányászati szerencsétlenségről.

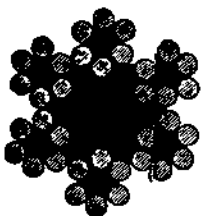
Kedden még volt remény, hogy az égő bányába zárt negyedszáz bányászt, vagy legalább egy részüket sikerül megmenteni; szerdán ujult erővel tört ki a tűz és egész Anglia gyászba öltözött. Negyedszáz bányászcsaládra iszonyúan sújtott le a bányászors.

A robbanás a Cardiff melletti *Universal*-bányában történt kedden reggel hat és hét óra között, amikor a nappali munkáscsoport már leszállott a bányába. Közél kilencszáz bányász ereszkedett a mélységbe. Egy órával később a felszínen több kilométernyi kerületben tompa dübörgés hallatszott, a künnlevő bányászok, nők és gyermekek rémülten rohantak az

FELTEN ÉS GUILLEAUME

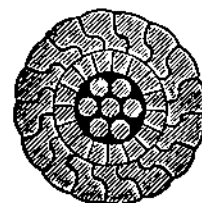
kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár részvénytársaság

BUDAPEST, I., Budafoki-ut 13533. hrsz. — TELEFON: — 60-11, 60-12, 60-13, 60-14.

Ólomkábelek. Villamvilágítási vezeték-
tékek. Sodronykötelek. Elektrolitikus
vörösrézhuvalok, okonitvezetékek,
szerelevények stb.

(13)2095(868)24.

akna bejáratához, ahol megtudták a dübörgés rémséges okát. Künn a felszínen, az akna közelében, darabokra szaggatott holttestek heverték, a robbanás ereje ölte meg őket.

Egy órával a robbanás után megérkeztek a kramlini és aberamai mentőállomások csapatai. Kilenc órakereskedett le az első csapat *Shaw* igazgató vezetésével egy mellékaknán. Egy óráig semmi hír sem jött a mélységből s közben leírhatatlan jelenetek játszódtak le a tárna bejáratánál. Tizenegy órakereskedett jött az első hír a mélységből, hogy a bánya keleti részében háromszáz munkás megmenthető, ugyanekkor hozták fel az első holttesteket.

Délben tűz támadt a bányában és gyorsan terjedt a nyugati tárnák felé. Tűzoltókat hívtak segítségül és a cardiffi hatóságok mihamar ötven készületet küldöttek különvonaton és azután is egymás után érkeztek a segítőcsapatok. Segítségül jöttek a környék orvosai is.

Megkezdődött az élők felszállítása és délutánig sikerült a bánya keleti részéből 511 munkást a felszínre hozni; délutánig megállapították a szörnyű valót is, hogy a tűz fészketől nyugatra eső folyosón közel még négyszáz ember van elzárva, akkor még senki sem adta fel a reményt, hogy ezek is megmenekülnek. Estefelé terjedni kezdtek a mérges gázok, a mentőcsapat elé leküzdhetetlen akadályok gördültek: a tárnák beomlottak és a törmelék végleg elzárta a mentők útját.

Szerdán reggel szünetelt a mentés munkája az elterjedt mérges gázok miatt. Az *Universal*-bánya igazgatósága összeállította a bányászok névsorát és ebből megállapították, hogy 415 ember maradt a bányában. Közleményt is tett közzé a bánya vezetősége, amely kijelenti, hogy ami emberileg lehető volt, azt megtették a lentrekedett bányászok megmentésére, de most már minden reményt fel kell adni, hogy a szerencsétlenek megmeneküljenek. Az áldozatok árvait és özvegyeit a banyaigazgatóság megnyugtatta, hogy a vállalat fog róluk gondoskodni.

Dél felé megállapították, hogy a tűz kialvóban van. A mentők bámulatosan viselkedtek. Jóllehet, az egészségügyi csapat nem engedte, hogy bárki is néhány percnél tovább lentmaradjon a mérges levegőjű tárnában, a bányászok nem akartak feljönni, míg meg nem közelítették szerencsétlen társaikat. És minden mentőcsapat életével játszik. Elaléltan huzzák fel a vontatókosarakon a mentőket.

Délután sikerrel oltották a *Lancaster*-tárna tüzét és újból reménykedtek, hogy megközelíthetik a bentrekedett társaikat, amikor a tűz ismét dühöngeni kezdett és menekülésre készítette a mentőket. Sorsukra kellett hagyni a bezárt bányászokat. Az utolsó expedíció azt a hírt hozta, hogy a beszakadt tárna földrétegein csákányütéseket hallott. A banyaigazgatóság épülete előtt sátrat róttak össze és ott terítették ki a katasztrófa áldozatait. Egymás után bocsátják be a bányászcsaládokat, hogy agnoszkálják hozzátartozóikat. *Alig lehet valakit felismerni, a szerencsétlenek úgy összeégtek.* Szörnyű jelenetek mennek végbe a sátrak körül, valahányszor az özvegyekké lett asszonyok kijönnek a sátorból. *Már eddig is többen megörültek.* A banyaorvosok azt mondják, hogy az áldozatok nem sokáig szenvedtek, a robbanásakor a mérges gáz megölte valamennyit és csak azután érte el őket a tűz.

Általános gyász van Angliában, a középületeken félárbócra eresztették a lobogókat, a mulatóhelyek

tegnap be voltak zárva, zene sehohsem szólt. Ország-szerte megindult a gyűjtés és már eddig is rengeteg összeg van együtt a banyakatasztrófa özvegyei és árvái számára.

Uj öntőforma.

Egy budapesti főmérnök szabadalmat nyert egy olyan újfajta öntőformára, amelynél az öntvények már az öntés alkalmával láttatnak el az összes megkívánt nyílásokkal, bometszésekkel, behajtásokkal stb.

Az újítás lényege abban áll, hogy magpecek vagy effélék vannak alkalmazva, melyeket kívülről működöttet mozgató szerkezet által úgy lehet mozgatni, hogy az öntés előtt az öntőformába bevezettetnek és az öntés eszközlése után onnan eltávolíthatók; az öntvénynek a formából való eltávolítása szintén pecek útján történik, melyek számára hasonló mozgatószerkezet szolgál, mint amilyen a magpecek számára alkalmaztatik.

Az öntőforma egy foganatosítási példája a mellékelt rajzban van feltüntetve, és pedig az

1. ábrán a felső és alsó formafélből álló öntőforma keresztmetszetben, a
2. ábrán felső és a
3. ábrán az alsó formafél alulnézetben, végül a
4. ábrán az 1. ábrának megfelelő oldalnézet részben metszetben látható.

A felső formafél alsó része (a) tokot képez, amelyben a berendezés talál helyet. A berendezésnek — mint már említettük — kettős célja van és pedig először is azon tetszőleges alakú nyílások, bemetszések, behajtások stb. létesítése, melyeknek főirányvonala a létesítendő tárgy föfelületére merőleges és másodsor a kész öntvény kilökése.

Ezen feladatok megoldása céljából megfelelően alakított, eltolható peceket vagy efféléket alkalmazunk, melyek célszerűen emelőszerkezettel mozgott lemezekhez vannak erősítve.

A (b) magpecek a (c) magtartólemezen, az (e) kilököpecek a (c) lemez felett elrendezett (d) kilököpecoktartólemezen vannak megerősítve. Mindkét lemez a (p) acéltömbben megerősített (f) vezetőpecek felvételéhez (g) nyílásokkal van ellátva.

Az (f) pecek alul pl. csavarnya által képezett (h) ütközőkkel vannak ellátva, melyek az alsó (c) lemez lefelémozgását határolják, míg a felső (d) lemez felfelémozgásának határolására a szintén az (f) peceken alkalmazott (i) ütközők szolgálnak.

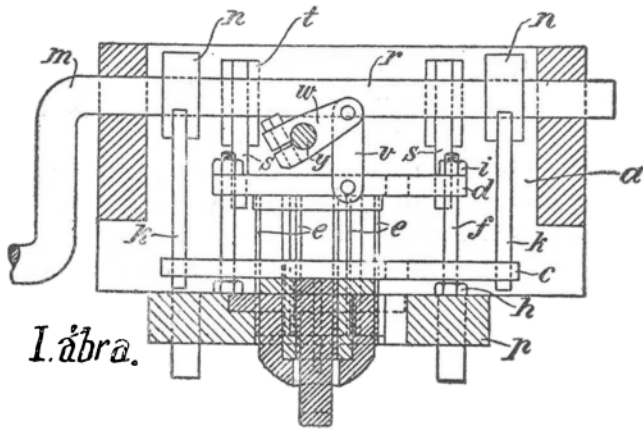
A (c) és (d) lemezek megfelelő számban kivágásokkal bírnak, amelyekben egy-egy, a (k) csuklók szá-

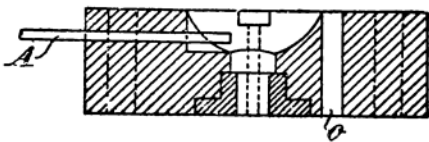
KRAYER FÉLE
ROZSDAVÉDŐ
HIDFESTÉK.

KRAYER E. ÉS TÁRSAS.
CSÁSZ. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓK
FESTÉK-KENCE-LAKK-GYÁR
BUDAPEST (KRAYER FESTÉKHÁZ)
VI., Váci-ut. 32.

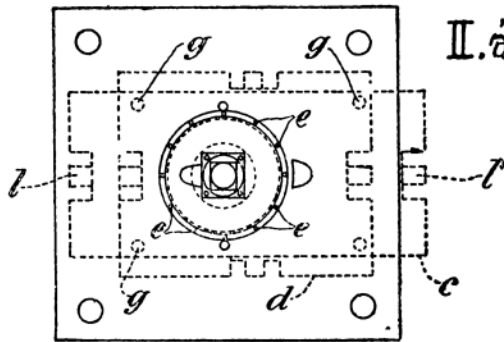
mára szolgáló (l) csap van elrendezve. A (k) csuklók másik vége egy-egy (n) lengő karral van ellátva; ezen lengő karok az a tokon kívül elrendezett (m) forgattyu segítségével közös (r) tengelyük körül egyidejűleg kilelendíthetők.

I. ábra.

II. ábra.

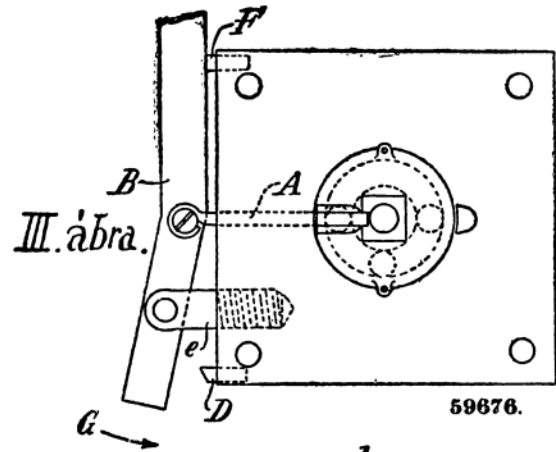
59676

Hasonló berendezés van a (d) kilököpecektartólemez számára alkalmazva. Ezen berendezés a két (s) csukló utján a (t) lengő karokkal kapcsolatos, melyek az (u) forgattyutengely által forgattatnak. Hogy a kilököpecektartólemezzel egyenletes munkanyomást lehessen kifejteni és azt állandóan pontosan vízszintesben lehessen vezetni, még további két kivágással, illetve csappal van ellátva, melyek (v) csuklók és (w) lengő emelők utján az üresen forgó (y) segédtengellyel vannak összekötve. Ezen (y) segédtengely az (a) tok falában elforgatható.

Hasonlóan ható berendezések nyílások, bemetszések stb. előállítására alkalmazhatók, melyeknek főirányvonala a készítendő tárgy főfelületére nem merőleges, hanem vele tetszőleges szöget zár be.

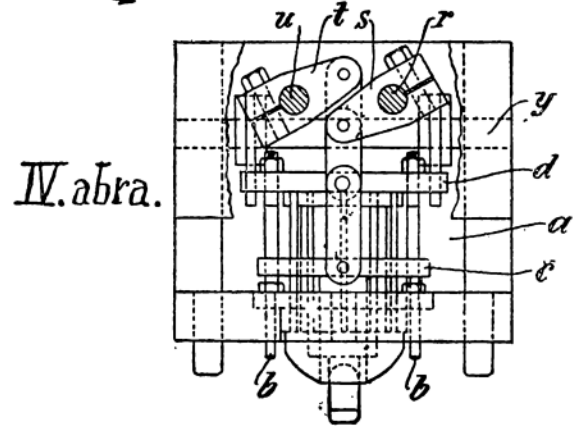
A leírt foganatosítási példánál oly berendezés van alkalmazva, mely a munkadarab főfelületének irányában fekvő nyílások stb. előállítására szolgál. Ezen berendezés a felső formafélen van alkalmazva, de adott viszonyok között úgy mint a (b) magpeceket, az alsó formafélben is lehetne elrendezni. Ezen berendezés az (A) magpecekből áll, mely a felső formafélben eltolható. Az (A) magpecek csuklósan van kapcsolva a (B) emelőhöz, mely a felső formafélen megerősített (C) támasz feje körül forgatható. Az (A) magpecek és (B) emelő között levő kapcsolat olyan, hogy az emelő mozgása esetén a magpecek mozgásirányát min-

dig megtartja. A (D) és (F) pecek határoló ütközőket képeznek, melyek az (A) pecek másodszor való belökését, illetve kihuzását megakadályozzák. A fém besajtolása előtt az emelő és pecek a rajzban feltüntetett helyzetben vannak, míg az öntvénynek a formából való kiszedése előtt a pecket kihuzzuk, amennyiben az emelőt a (G) nyíl irányában elmozgatjuk. A fém bevezetése az (o) nyíláson át történik.

III. ábra.

59676.

IV. ábra.

A berendezés a következőkép működik: Öntés előtt a (c) magpecektartólemez a (h) csavaranyáig van előretolva, azaz a rajta megerősített (b) pecek teljesen benyulnak az öntőformába, míg a (d) kilököpecektartólemez és vele együtt az (e) kilököpecek legmélyebb

Schulz & Co.
OKL. MERNŐK
GYÁRKÉMÉNYEK-KAZÁNBEFALAZÁSOK
BUDAPEST VII. ARÉNA ÚT. 80. SZÁM. TELEFON 44-22-4230
SCHULZ
GÖZTÉGLAGYÁRAK. R. T.

(994 8/II)

helyzetükben vannak úgy, hogy a kilököpecek ezen helyzetben esakis az öntőforma felületéig érnek és nyulnak abba be. A pecek ezen helyzeténél a két formafelet egymáshoz közelítjük úgy, hogy zárt öntőforma keletkezik, mire a fémet tetszőleges, megfelelő berendezéssel a formába besajtoljuk. Ezután legelőször is az (A) magpecke a (B) emelő segítségével az öntőformából eltávolítjuk, ezután a két formafelet egymástól eltávolítjuk és a formát pl. azáltal nyitjuk, hogy a felső formarész, mely megfelelő berendezéssel van el látva, a helytálló alsó formarésztől a rajzban fel nem tüntetett emelőberendezés segítségével elhárítottatik. Az öntvény e közben a felső formarészben marad vissza. Ezután az (r) tengelyt a tokból kinyúló (m) forgattyu segítségével az óramutató irányában elforgatjuk (1. ábra), ami által a (c) magpecektartólemez és azáltal a rajta megerősített (b) magpecek a (d) lemezre mozgattatnak, azaz a magpecek a két lemez között levő távolságnak megfelelő magasságra lehúzódnak. Ezután az (u) forgattyutengelyt az óramutató irányában elforgatjuk, mire a rajta megerősített (e) kilököpecek a kész öntvényt a negatívól, amelyhez zsugorodása folytán hozzátapadt, kilökök. Egyidejűleg azonban a (d) lemez a (c) lemezt ismét visszatolja eredeti helyzetébe, úgy hogy ha az öntvény kilökése után a kilököpecektartólemez ismét visszaforgatjuk, a magpecektartólemez már újból működési helyzetében van. A munka tehát újból megkezdhető, anélkül, hogy ezen célból a magpecektartólemezt külön fogásokkal munkahelyzetébe kellene hozni.

Ha a keresztirányban eltolható (A) pecek is úgy, mint a (b) pecek, az (u) forgattyutengelyt tartó formafélben vannak, az (u) forgattyutengely és az (A) pecek, illetve a (B) emelő között kényszerkapcsolat alkalmazható, amely által az (A) pecek az öntvény kilökése után munkahelyzetükbe visszaérnek.

HAZAI HIREK.

Esküvő. Nagyselmeci *Toldy* Loránt dr és glogoni *Andreics* Gizi, f. hó 21-én tartják esküvőjüket a budapesti egyetemi templomban. *Andreics* Gizi egyetlen leánya *Andreics* János miniszteri tanácsosnak, az állami szénbányászat igazságtalanul meghurcolt igazgatójának. A családi ünnepnek őszintén örülnek mindazok, akik ismerik és tisztelik ezt a téltelenségre kárhozottat ki-váló embert.

A családot a magasabb társadalmi rétegekből s az egész bányászvilágból elhalmozzák gratulációkkal.

Mi ezután is tolmácsoljuk legő-zintébb jókiván-ságainkat.

Pfeifer Ignác felolvasása a földgázzól. Az Országos Iparegyesület összes szakosztályainak együttes ülésén egyik legkiválóbb földgázzsakértünk, *Pfeifer* Ignác műegyetemi tanár, rendkívül érdekes előadást

tartott „A földgáz az iparfejlesztés szolgálatában” címmel. Az egyesület nagyterme zsufolásig megtelt érdeklődőkkel, akik mindvégig feszült figyelemmel kísérték *Pfeifer* tanár fejtegetéseit. Az 1911. évi VI. t.-c. indokolása értelmében — így kezdte az előadó — a kormány maga vette kezébe a gázforrások kezelését és hasznosítását, miután a megmérhetetlen és értékre megbecsülhetetlen gáztömeg igen hathatós iparfejlesztési eszközt képvisel majd az államhatalom kezében. Feltehető a kérdés, indokolt volt-e vajjon a monopólium? Várható e iparfejlesztő hatás? Megfelelő furások esetén az elhelyezhető napi 2—3 millió köbméter gáz évek hosszú során át biztosnak tekinthető. Hogy mit jelent egy passzív kereskedelmi mérlegű országra nézve egy ilyen energiatömeg, amellyel tényleg hathatósan lehet — kellő megokolások mellett — az ipart fejleszteni, az valóban elképzelhető. Az ipar fejlesztésének azonban olyannak kell lennie, hogy az új iparok a meglevők károsulása nélkül létesíthessenek. Elsősorban is hangsúlyoznunk kell, hogy a csővezeték (esetleges kettős ágban) Budapestre, egyáltalán nem utópia. A csővezeték végállomásának feltétlenül Budapesten kell lennie, mert csak így biztosítható kellő számu fogyasztó. A földgáz árának azonban olyannak kell lennie, hogy a porosz szenek mértéktelen beözönlését megakadályozza, de a magyar szénbányászatot ne károsítsa; ez elérhető, ha a gáz ára Budapesten köbméterenkint négy-öt fillér lenne. Ebben az esetben a házi használatból (fűtés) kiszorulnának az idegen drága szenek, de a gáz gyártási célokra túlságosan drága volna s így biztosítva volna ott a magyar szenek használata. A gáz segítségével előállítható elektromosságnak országos vezeték útján való eivezetése nem helyeselhető, mivel ez gátolná a parlagon heverő vízi erőinknek megfelelő célokra való felhasználását. Külön említhető meg még a kémiai anyagok ipara, szoda, salétromgyártás, különösen az utóbbi fontos, mert ez kellő olcsó trágyszerrel látná el a mezőgazdasággal foglalkozókat és ez a mi rossz termelési viszonyaink mellett nemkülönben fontos. Eddig a tordai vezeték készült el, amely cementgyárat és egy elektrolitikus szodagyárat lát el földgázzal, azonkívül a kisküküllő-megyei földgáztársulat Bárna és Medgyes vidékén készített és tervezett háztartási, valamint ipari célokra szolgáló vezetéseket. Elképzelhető, mit jelent nálunk egy 25—30 milliónyi értéket produkáló ipar és nem kevésbbé fontos lenne a budapesti vezetékkel kapcsolatban az idegen szenek részben való kiszorítása, amelyekért évente milliókat fizetünk. Ha azonban nem is maga a kincstár venné kezébe a földgáz értékesítését, feltétlenül fenn kellene magának tartania a jogot a gáz árának megállapítására, hogy esetleg az iparfejlesztés szükségének vagy a városok érdekeinek megfelelően intézkedhessék.

A selmecbányai főiskola ügye. Megemlékeztünk már arról, hogy Selmecbánya város törvényhatósága feliratot intézett a miniszterelnökhöz, a vallás- és közok-

Szivattyukat és mérlegeket

gyárt mint különlegességet és legnagyobb rak-tárt tart épület- és diaphragma-szivattyukban

Árjegyzék ingyen és bérmentve

Garvenswerke Wien, II., Handelsquai 130

tatásügyi, a pénzügyi és a földmivelésügyi miniszterhez s kérte őket, hogy a bányászati és erdészeti főiskola Selmecbányáról való elvitelének a kérdését, mely a város haladásának s minden vállalkozásnak a kerékkötője, egyszersmindenkorra vegyék le napirendről. Ezekre a fölterjesztésekre most érkezett meg a miniszterelnök válasza, mely szóról szóra a következő „Magyar királyi miniszterelnök. 6024/M. E. I. a. Selmec- és Bélabánya törvényhatósági joggal felruházott szab. kir. bányaváros közönségének hivatali elődömhöz folyó évi március hó 16-án kelt fölterjesztésére válaszolva, értesitem a város közönségét, hogy a m. kir. kormány nem foglalkozik olyan tervvel, mely az ottani m. kir. bányászati és erdészeti főiskolának az ország más városába való elhelyezését célozná. Budapest, 1013 szeptember 27-én. Hazafias üdvözléssel Tisza.”

Helyreigazítás. Herrmann Miksa müegyetemi tanár felkért bennünket a következő sorok közlésére:

Tekintetes Szerkesztőség: „A Bánya* folyó hó 5-iki száma szerint Nagyváradon azt mondtam volna, hogy „az amerikai szakértők hazadolgo tak és az amerikai kormány hamarabb és hivebb képet fog kapni az ügy igazi állásáról, mint a magyar kormány”.

Ezt a kijelentést már csak azért sem tehettem, mert nagyon jól tudom, hogy az amerikai kormánynak semmi köze sincs az egész magyar földgázakcióhoz. Beszédem egyedüli hiteles szövegét a városok országos kongresszusa fogja közölni. E sorok szives közlését kéri kiváló tisztelettel

Herrmann Miksa.

Alten S. Miller, az amerikai fölgázszakértő, vizsgálatait és számításait végleg befejezte és október 10-én hazautazott. Terjedelmes jelentését, amely **Clapp** geológus szakvéleményét is magában foglalja, átadta a szindikátusnak. A pénzügyminisztérium a szindikátus utján fog a szakvéleményhez jutni.

Hir szerint a minisztérium bizottságot küld ki, amely tárgyalás alá veszi az amerikai véleményt s megvitatja annak minden részletét. A bizottságnak néhány müegyetemi tanár és magyar geológus lesz a tagja. Döntésre addig nem is kerül sor, amíg a bizottság meg nem tette az amerikai véleményre vonatkozó észrevételeit.

Most a minisztériumon mulik, hogy az adatok

nyilvánosságra jutnak-e? Értesülésünk szerint a szindikátus nem kifogásolná az ügynek a legszelebb nyilvánosság előtt való tárgyalását.

Uj geológiai térkép. A m. kir. Földtani Intézet geológusai a nyár elején Felsőmagyarországba utaztak, hogy geológiai felvételeket eszközöljenek. A régi geológiai térképek elavultak és revidiálásra szorultak. A mostani felvételek ezeknek a hibáit és fogyatékos-ságait vannak hivatva kijavítani. A kutatások egész nyáron át folytak **Lóczy** Lajos dr igazgató és **Szontagh** Tamás aligazgató vezetése mellett. A geológusok munkája igen szép eredménnyel járt. Rengeteg anyagot gyűjtöttek már eddig is egybe. A felvételeket e hónap végével fejezik be, s azután visszatérve, feldolgozzák a gyűjtött adatokat. Az anyag teljes feldolgozása évekig fog tartani. Felsőmagyarországon a Földtani Intézet geológusai közül a két vezetőn kívül résztvettek a felvételekben Halaváts Gyula főbányatanácsos, Posewitz Tivadar, Pálfi Mór főgeológusok, Papp Károly, Liffa Aurél és Marzsó Lajos osztálygeológusok, Kadie Otto ár, Rozlozsnik Pál és Kormos Tivadar elsősztályu geológusok, Maros Imre, Stréter Zoltán, Telegdi Róth Károly, Vogl Viktor és Vendl Aladár geológusok. Magyarország átnézetes talajtérképezését Kreitz Péter Horusiczky Henrik főgeológusok, Timkó Imre osztálygeológus, László Gábor osztálygeológus és Bellenogger Róbert geológusok folytattak. A geológiai felvételeket a földmivelésügyi minisztérium megbízásából és a vallás- és közoktatásügyi minisztérium részbeni támogatásával végzik.

A Bányászati és Kohászati Egyesület budapesti osztálya legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a nyári időszak elteltével havonta egyszer szakelőadással, vagy valamely bánya- vagy más ipartelep megismerésével egybekötött szakülést vagy összejövetelt, s ugyancsak havonta egyszer a társas érintkezés élénkítése céljából — esetleg hölgyek részvételével — társasvacsorát rendez.

Az egyesület legutóbb felhívást küldött szét a Budapesten és környékén tartózkodó tagjaihoz, amelyben felhívja őket, hogy a kérdőív kitöltésével ezirányú eszméiket vagy indítványaikat közöljék az elnökséggel. Eddig tervbe vették a pilisvörösvári bányüzemek megtekintését, az új müegyetem helyiségeinek és gyűjteményeinek, az Egyesült villamossági- és izzólámpagyárnak és a Weiss Manfred-féle csepeli gyárnak a

KKK

AKTIENGESELLSCHAFT KÜHNLE, KOPP & KAUSCH FRANKENTHAL-PFALZ

KKK

TURBO

FUVÓK

KOMPRESSOROK

VENTILÁTOROK

Vezérképviselő: Faber és Erdélyi okl. gépészmérnök Budapest, V., Wahrmann-utca 13
műszaki irodája :: Telefon: 5-32

KKK

megtekintését. A budapesti osztály különben október 16-án havi ülést tartott, Targyalták Gálócsy Árpád alapszabálymódosító javaslatát az egyesület központi szerveinek a váltógazdaság elve alapján való választása tárgyában. Azután Perczel Mór vegyész-mérnök tartott előadást az izzólámpagyártásról. Ülés után társasvacsora volt.

Bányászati és kohászati találmányok. Legutóbb az alábbi szakbavágó találmányokat jelentették be szabadalmi hivatalunknál:

Ernyey Dezso főmérnök és *Ernyey Béla* vegyész-mérnök Budapesten. *Eljárás fődém előállítására.*

Kiltzer Mihály kohómérnök Vajdahunyadon. *Gázsebességmérő.*

Ochtinszky András bányatulajdonos Hódos-ésépanyban. *Köszön és közel kézifurógép.*

Olay Lajos kőbányatulajdonos Tokajban. *Eljárás robbantóanyagok lefojtására és hozzávaló massza.*

I. Pohlig Aktiengesellschaft cég Cöln—Zollstockban. *Kettős veder poralaku vagy darabos anyagok önműködő fölmerítésére.*

Prosser John kutfuró Tulsaban. *Hullótest árótköteles földfúrókhoz.*

Gesellschaft für Elektrostahlanlagen m. b. H. cég Berlin—Nannendammban. *Elektrometallurgikus ellenálláskemence*

Fried. Krupp Aktiengesellschaft Grusonwerke cég Magdeburg—Buckauban. *Mágneses elkülönítőkészülék.*

Murox Magnetic Company Limited cég Londonban. *Eljárás olajrétegek vagy olajjal kevert, mágneses részecskének ércok vagy effélék fémtartalmu alkatrészeire azok előkészítése céljából való fölvitelére.*

Marmoritz-Werke Gesellschaft m. b. H. cég Wienben. *Eljárás műmárványnak cementből vagy effélekből való előállítására.*

Megadott szabadalmak. Dr. *Savelsberg József* kohóigazgató Pappenburgban. *Eljárás kohótermékek és más effélék, különösen finom szemcsés ércok, korundmaradékok és nagyolvasztó szállópor zsugorítására.* — *Zerning Hermann* mérnök Habuseeben. *Eljárás kőolajnak és más szénhidrogének alacsonyabb forrponu termékekké való átalakítására.* — *Elsner Julius* magánmérnök Berlin—Friedenauban. *Eljárás hidraulikus cementnek nagyolvasztók salakjából való előállítására.* — *The International Metal-Products Company* cég Newark- und Middletonban. *Eljárás ötvözetek előállítására igen nagy tisztasági fokkal bíró vassal.* — *The Westinghouse Electric Company Limited* cég Londonban. *Eljárás és berendezés fémeknek elektromos uton történő hegesztésére.*

A Budapestvidéki Készémbánya r.-t. ez évi nyeresége 107.660 korona, amit azonban a régebbi 2,533 000 korona veszteség csökkentésére fordítanak. A társaságnak mult heti, Brüsszelben tartott közgyűlésén elhatározták a belga részvényesek, hogy újabb áldozatok árán is rendbehozzák a vállalat ügyeit.

Szállítások. Szén. A miskolci Erzsébet-kórház igazgatósága árlejtést hirdet az 1914. évi, mintegy 6000 q. szénszükségletének biztosítására. Ajánlati határnap október 30.

Mész és kő. A m. kir. állami vasutak miskolci üzletvezetősége az 1914. évben szükséges tégl- és kőműanyagok biztosítására hirdet pályázatot. Ajánlati határnap november 15.

Kutfurás. Váncsod község ártézi kut létesítésére

hirdet árlejtést. A furás a község belterületén munkaadó által kijelölendő ponton készitendő; előirányzott mélység 300—350 méter, a befejező (végleges) csórákat külső átmérője 3 1/2" = 89 mm., legkisebb nyarandó vízmennyiség percenként 30 liter. Ajánlati határnap október hó 31.

Járdaburkolás. Salgótarján nagyközség előjárósága versenytárgyalást hirdet járdaburkolati munkákra. Készitendő 372 m² bazaltkő járdalapokkal homokba ágyazott járda, az összes építési anyag hozzáadásával a szükséges földmunkával és nyers szegélykövel. Határnap november 15.

Mária Terézia-kép a selmebányai főiskolán. A Selmecbányai Hirlap írja: A bányászati és erdészeti főiskolát tudvalevően Mária Terézia királynő alapította s látta el példátlan jótéteményekkel és alapítványokkal. Annál szomorubb, hogy a nagy királynő emlékét Selmecbányán nemesak hogy szobor nem őrzi, de eddig egyetlen képe sem volt a nemesszivő alapítónak a főiskolán. A főiskola tanácsa jóvátette az eddigi mulasztást és *Szentistványi Gyula* festőművésszel megfestette Mária Terézia képet. A képet a napokban fogják a főiskola tanács-termében feláuitani.

A Benz magyar automobil- és motorgyár r.-t. október 30 án Budapesten tartja rendez évi közgyűlését.

Dräger-Hefte Nr. 15. A lübecki Drägerwerke időszaki közleményeinek legutóbbi számában foglalkozik a II. nemzetközi mentőkongresszussal, amelyet szeptember első felében tartottak meg Bécsben s amelyen a Drägerwerke impozánsan képviseltette magát. A kongresszuson díszes képekkel illusztrált füzetet osztattak szét, amelynek a Pulmotorra vonatkozó cikkét hozza a mostani füzet is. Igen figyelemre méltó a füzet statisztikai kimutatása, amelyből kitűnik, hogy a Pulmotorok újólag 103 emberéletet mentettek meg. A füzet néhány érdekes részletét legközelebbi számunkban fogjuk közölni.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

A vasfogyasztás csökkenése. Az osztrák vasművek által közzétett szeptemberi kimutatás a vasfogyasztásnak további nagymérvű csökkenését mutatja. Így a mult év szeptemberével szemben ezuttal rud és alakvasakból 186.070 mm-val, tartóvasakból 88.181 mm-val, durva lemezből 19.434 mm-val és sinekből 3.558 mm val kevesebbet adtak el. Ez év első kilenc hónapjában, a mult év ugyanezen időszakának eredményével összehasonlítva rud- és alakvasból 2.821.996 (— 1.012.591) mm-át, tartóvasakból 1.006.815 (— 437.660) mm-át, durva lemezből 374.651 (— 147.937) mm-át és sinekből 638.025 (— 10.597) mm-át adtak el. A mult évvel szemben ez év eleje óta tehát összesen 1.608.785 mm-val hanyatlott a fogyasztás Ausztriában.

Ily körülmények között nem csoda, ha a vasipari papírok árfolyama nap nap után hanyatlik. A bécsi tőzsdén az Alpisi üzemredukciójáról terjedtek el hírok, ami még jobban nyomta az Alpisi és a Prágai vasipar r.-t. részvényeit.

Az orosz szénpiac. Az orosz szénterületek az 1913. év első 7 hónapjában tetemesen több szenet adtak, mint az előző év hasonló időszakában. Ennek dacára a kereslet jóval felülmúlja a kínálatot, úgy hogy a vasutársaságok 17 millió pud cardiffi szenet hoztak be az említett időszakban. A charkowi szénbörzén fel-

FIGYELEM! FIGYELEM!

50.000 pár cipő!

4 pár cipő csak 8 K 50 f

Több gyárnak fizetésképtelensége miatt alkalman volt mélyen leszállított árban egy nagy cipőraktárt megvenni. Ezért eladok mindenkinek **2 pár férfi és 2 pár női fűzős cipőt, barna vagy fekete, erősen szegezett, bőrtalpu, nagyon elegáns, legújabb fazon, szám szerinti nagyságban, mind a 4 párt csak 8 korona 50 fillérért.** — Székküldés utánvétel.

J. GELB, Schuh-Export, Neu-Sandez Nr. 400.

☒ ☒ ☒ Cserélés megengedve, vagy a pénz visszaadatik. ☒ ☒ ☒

vetették az eszmét, hogy a széntermelés elosztását a jövőben geográfiai szempontok szerint organizálják. Ily módon vélik a szén árát a különböző rayonokban egyességé tenni és a spekulációt kizárni.

Spanyolország bányáira lassu, de állandó emelkedést mutat. A bányászat és kohászat jelenleg 470 millió peseta bevételt eredményez, amiből 210 millió a bányászat nyers termékeire és 260 millió a kohászatban feldolgozott termékekre esik. Spanyolország bányászatiáról most megjelent statisztika az 1911. évi állapotokat tárja fel. Ebben az évben 1848 üzemben levő bányája volt az országnak és pedig 659 kőszénbánya, 480 vas- és pyritbánya, 364 ólomérc, 87 rézérc, 57 barnaszén, 44 cink, 28 higany, 3 ón, 1 ezüstérc, 1 mangán, 37 só és 2 kénbányája.

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Die ungarischen Bergwerke um die Wende des XVI. Jahrhunderts. Ein interessantes Kapitel aus der Geschichte der Dynastie *Fugger* behandelt die Quellen, woraus Jakob Fugger, der im Jahre 1487 die gesamte Leitung der Fuggerschen Geschäfte übernahm, die Mehrung seines Vermögens schöpfte. Dieser übernahm u. a. um die Wende des XVI. Jahrhunderts die *ungarischen Bergwerke*, die sich als sehr ergiebig erwiesen, und brachte schnell den ganzen Kupferhandel der ungarischen Freistädte sowie die Bergwerke der kaiserlichen Freistädte Alt- und Neusohl an sich. Daraus und aus den Gold- und Bleiwerken von Tirol und-Kärnten gewann er so gewaltige Schätze, dass er dem Erzherzog von Oesterreich, dem Herrn von Tirol, eines Tages 150.000 Goldgulden vorstreckte und sich bei Innsbruck noch das prächtige Schloss Fuggerau erbauen konnte.

Deutsche Niles-Werkzeugmaschinen-Fabrik, Berlin-Oberschöneweide. Die Generalvertretung für Ungarn der Abteilung: *Pressluft* dieser renommierten und weltbekanntesten Firma hat Herr Ingenieur *Karl Orienter*, Budapest, V Nádor-utca 25 — Tel. 80—78 — übernommen. Es ist erfreulich, dass dieses Werk, dessen Specialfabrikate sich wegen ihrer technisch höchsten Vollendung einen Weltruf erworben haben, auch dem ungarischen Geschäfte besondere Aufmerksamkeit zuwendet, und es steht ausser allem Zweifel, dass auch hier die Erfolge hinter den Erwartungen nicht zurückbleiben werden.

Aufschluss eines Goldbergwerkes in dem Kronlande Salzburg. Seit einiger Zeit werden die weiteren Schürfungen nach Gold am Goldbergbau der *Valeriehütte*, die am Nassberge etwa 12 km von Badgastein entfernt liegt, mit erhöhtem Eifer betrieben. Die Länge der bereits getriebenen Stollen beträgt $1\frac{1}{2}$ km, so dass die Betriebseröffnung für das Jahr 1915 in Aussicht genommen ist. Nach den bisherigen Untersuchungen soll die Ergiebigkeit dieses Bergbaues alles bisher Dagewesene in den Schatten stellen, Phantasiebegabte Leute sprechen schon von dem reichsten Goldbergwerke der Welt!?

Verluste von Aktiengesellschaften. Vorungefähr drei Jahren wurde die *Transdanubische Bergwerkunternehmungen A.-G.* zu Ausbeutung der Lämpáser Bergwerke gegründet. Das unternehmen prosperierte jedoch nicht und im vergangenen Jahre wurde ein Verlust von

27.873 Kronen ausgewiesen. Jetzt wird diese Aktiengesellschaft von einer neuen Gefahr bedroht: die Stadt Pécs (Fünfkirchen) verwirklichte ihren alten Plan und erwarb sich das Kohlenschürfungsrecht auf den neben den Grundstücken der Gesellschaft liegenden Ländereien und beginnt den Betrieb bereits demnächst.

Eine Rohöltransaktion der Steana Romana in Galizien. Die seit einiger Zeit schwebenden Verhandlungen zwischen dem Grafen Zamoyski und der Steana Romana wegen Überlassung des ihm zustehenden Schurfrechtes in den ärarischen Waldungen von Tustanowice an die genannte Gesellschaft, sollen, wie in informierten Kreisen verlautet, in den nächsten Tagen perfektioniert werden. Der Zessionspreis für dieses zirka 1000 Joch umfassende Ölterrain beträgt 1,080.000 K, wovon die Hälfte in barem und die andere Hälfte aus dem Erträgnisse der Produktion zu entrichten sein wird. Überdies wird die Steana Romana zu einer 22-prozentigen Bruttoabgabe verpflichtet, wovon 16 Prozent der Staatsverwaltung zufallen. In Interessentenkreisen wird dieser Transaktion grosse Bedeutung beigegeben, da durch die Erwerbung eines so umfangreichen Ölterrains eine der grössten internationalen Naphtagesellschaften in der galizischen Rohölindustrie festen Fuss zu fassen beabsichtigt.

Ermässigung der Stahlgusspreise. In einer dieser Tage stattgehabten Sitzung haben die Vertreter des österreichisch-ungarischen Eisenkartells eine *Ermässigung der Stahlgusspreise um sechs Prozent* beschlossen. Die ermässigung ist bereits in Kraft getreten. Sie betrifft hauptsächlich die Poldihütte und die Witkowitzwerke.

KUTÉPÍTÉSI ÉS FURÁSI VÁLLALAT

LEFEBER ÁGOSTON BUDAPEST, VI., ARÉNA-UT 57

TELEFON 20—31

TELEFON 20—31

Mélyfurásokat

elvállal és furóeszközöket szállít:

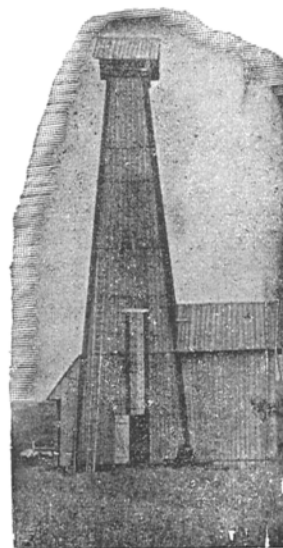
Fauk A. és Társai

Budapest,

I., Budafoki-ut 22

Telefon: 130—95.

Sürgöncim: Szénérc.

Az utolsó években 100 több egyezményes furást hajtottunk végre, melyek közül számos furólyuk 1200 méternél nagyobb mélységet ért el.

(955|52|II)

2757/1913. szám.

Versenyárgyalási hirdetés.

Alulírt központi igazgatóság a m. kir. állami kőszénbányahivatalok **1914. évi vas- és fémáru-szükségletének** szállítására ezennel nyilvános írásbeli versenyárgyalást hirdet.

A megközelítő évi szükséglet a következő.

A) A petrozsényi m. kir. kőszénbányahivatalnál.

(Bérmentve Petrozsény vasuti állomásra szállítva.)

1. Acélsín 7, 8, 9·3, 12 kg.-os	} =	218.910 kg.
		22.900 fm.
2. Acélsín heveder 7, 8, 9·3, 12 kg.-os	=	3.200 kg.
3. Acélsín heveder csavar 7, 8, 9·3, 12 kg.-os	=	2.835 kg.
4. Horgonyozott vaslemez		
2 m. h. 1 m. sz. 1 mm. v.		
2 m. h. 1 m. sz. 2 mm. v.		
2 m. h. 1 m. sz. 1/2 mm. v.		
0·5 m. h. 0·5 m. sz. 1 mm. v.		
2 m. h. 1 m. sz. 1 mm. v.		
2 m. h. 1·5 m. sz. 1 mm. v.		
	}	12.510 kg.
Acélsín alátétlemez 7, 8, 9·3, 12 kg.-os		600 kg.
6. Sinszeg 7, 8, 9·3, 12 kg.-os		11.400 kg.
7. Rétegfém 6·42% -én, 11·58% antimon, 1·30% réz és 80·70% ólom tartalommal		1.000 kg.
8. Gömbvas 1/2"		
3/4"		
5/8"		
1"		
33 mm.		
10		
7/8 "		
	=	10.200 kg.
9. Laposvas 5, 6, 7, 10 mm. v., 40/10, 50/10, 5/40, 5/50, 10/60, 10/70, 15/50, 15/60, 15/70, 5/80, 5/70 mm.	=	12.200 kg.
10. Ráfvas 26/10 mm.		1.000 kg.
11. Négyzetvas 10/10, 20/20 mm.		400 kg.
12. Váltólemez 1000 × 720 × 15 mm.	=	49 drb.
1000 × 800 × 15 mm.	=	10 drb.
1000 × 1000 × 15 mm.	=	20 drb.
13. Fedélpépszeg		200 kg.
14. Vassodrony lágyított 1, 2, 3, 4, 5 mm.-es		770 kg.
15. Sodronyszeg 28/80, 31/80, 41/100, 50/150, 60/160 mm.		5.900 kg.
16. Acéldrót 5 mm. vastag		50 kg.
17. Bessemer acél csille tengely 960 mm. h. 48 mm. v.	=	4.500 kg.
18. Négyszögletes szerszámacél 40 mm.-es		130 kg.
19. Gömb szerszámacél 54 mm.-es		100 kg.
20. Gömb szerszámacél 35 mm.-es		100 kg.
21. Furó acél		400 kg.
22. Patkószeg 4. sz.		60 csomag.
23. Patkószeg 5. sz.		14 csomag.
24. Patkósarok hegyes 1. sz.		40 csomag.
25. H sarok 6. sz.	=	40 csomag.
24. H sarok 8. sz.		4 csomag.
27. Lemez szegecs 6. sz.	=	25 csomag.

28. Hordó szegecs 5. sz.		200 csomag.
29. Hordó szegecs 6. sz.	=	100 csomag.
30. Bádóg szegecs		10 csomag.
31. Lakat 1 $\frac{1}{2}$ "		100 drb.
2"		100 drb.
2 $\frac{1}{2}$ "	=	50 drb.
32. Anyáscsavar 3/8" 85 mm. hosszú		1.000 drb.
3/8" 50 mm. hosszú	=	1.000 drb.
3/8" 60 mm. hosszú	=	1.000 drb.
1/2" 50 mm. hosszú		1.000 drb.
1/2" 70 mm. hosszú		1.000 drb.
1/2" 90 mm. hosszú		700 drb.
5/8" 00 mm hosszú		1.000 drb.
33. Sasszeg 3 × 20 mm.		5.000 drb.
34. Sasszeg 3 × 50 mm.		2.500 drb.
35. Facsavar 14 cm. h. 3/4 fejjel		1.000 drb.
36. Fejsze 150 dkg.	=	300 drb.
37. Horgonyozott vizes veder		45 drb.
38. Fűrészreszelő 6"	=	850 drb.
39. Aláverő csákány vassal		20 drb.
40. Angol szénlapát		150 drb.
41. Nagy bányász ütesz 4.5 kg.-os		50 drb.
42. Csapágygolyó acélból 8 mm.	=	2.000 drb.
43. Csapágyfészek, belméret 35 mm., külméret 40 mm., 9 drb golyó 8 mm. átmérettel		200 drb.
44. Bevéső ablakpánt 12 cm -es, fele jobb, fele bal		150 drb.
45. Bevéső ajtópánt 18 cm.-es, fele jobb, fele bal		150 drb.
46. Felszegző ablaktolózár 40 cm.-es		40 drb.
47. Felszegző ablaktolózár 25 cm.-es		40 drb.
48. Felszegző ajtózár		150 drb.
49. Bev. ajtózár 8 cm.-es és sárgaréz nyom. kulcs címmel		50 drb.
50. Ablakkitámasztó horog 25 cm.-es	=	150 drb.
51. Sanir 10 × 10 cm.	=	130 drb.
52. Takaréktűzhelykeret 56/32 cm.		15 drb.
53. Takaréktűzhelykeret 47/32 cm.		20 drb.
54. Takaréktűzhely lemezkarikákkal 47/32 cm.		150 drb.
55. Takaréktűzhely lemezkarikákkal 41/32 cm.		80 drb.
56. Takaréktűzhelyajtó 24/21 cm.		10 drb.
57. Takaréktűzhelyajtó 27/24 $\frac{1}{2}$ cm.		40 drb.
58. Takaréktűzhelyrostély 24/21 cm.		20 drb.
59. Takaréktűzhelyrostély 16/21 cm.		50 drb.
60. Takaréktűzhelyrostély 18/21 cm.		40 drb.
61. Sütő 56/31/21 cm.		15 drb.
62. Sütő 44/25/19 cm.		80 drb.
63. Sütő 51/29/23 cm.		40 drb.
64. Kályha füstcső 11 cm. átméretű 60 cm. hosszú		100 drb.
65. Kályha füstcsőkönnyök 20/20 cm.		100 drb.
66. Excelsior kályha 5. sz.		60 drb.
67. Ásó		13 drb.

B) A komlói m. kir. köszénbányahivatalnál.

(Bérmentve Komló vasuti állomásra szállítva.)

1. Csillekerékpár Halmay-féle 490 mm. nyomtáv	=	100 drb.
2. Csillekerék		100 drb.
3. Fűrészreszelő 100 mm. hosszú háromszögletes		50 drb.
4. Fűrészreszelő 125 mm. hosszú háromszögletes	=	100 drb.

5. Fűrészreszelő 150 mm. hosszú háromszögletes	100 drb.
6. Fafuró 6—30 mm.-ig	100 drb.
7. Gömbvas	1.000 kg.
8. Laposvas	= 2.000 kg.
9. Pántvas	50 kg.
10. Kapa győri alak 112 dekás	100 drb.
11. Patkószeg saazi 4-es és 5-ös	4.000 drb.
12. Angolón rudakban	20 kg.
13. Sodrony égetett 2 mm.	25 kg.
14. Sodronyszeg 22/45 mm.	30 csomag.
15. Sodronyszeg 31/65 mm.	= 200 csomag.
16. Sodronyszeg 34/70 mm.	200 csomag.
17. Sodronyszeg 34/80 mm.	200 csomag.
18. Sodronyszeg 46/100 mm.	= 50 csomag.
19. Sodronyszeg 54/160 mm.	20 csomag.
20. Sinszeg 8/70 mm.	2.000 kg.
21/a. Tetőlemezszege 25/25 mm.	100 csomag.
21/b. Fekvő acélból 50 cm.	50 drb.
22. Vaslemez 1 mm.	200 kg.
23. Vaslemez 2 mm	300 kg.
24. Vaslemez 5 mm.	400 kg.

C) A vrđniki m. kir. kőszénbányahivatalnál.

(Bérmentve Vrđnik szénrakodóra szállítva.)

1. Bányászfűrész (keresztvágófűrész) 110 cm. hosszú	50 drb.
2. Szénlapát kovácsolt	100 drb.
3. Rudvas különféle méretben gömbölyű	1.000 kg.
4. Rudvas különféle méretben lapos	1.000 kg.
5. Rudvas különféle méretben □	500 kg.
6. Keréktalpvás kovácsolt 34/15 mm.	= 500 kg.
7. Vashuzal horganyozott lágy 3 mm. vastag	200 kg.

Pályázók felhivatnak, hogy a magyar nyelven szerkesztett, ivenként 1 koronás bélyeggel ellátott és sértetlen borítékba zárt ajánlataikat „Ajánlat 2757/1913. számú versenytárgyalási hirdetésben kiirt „Vas- és fémáruanyagokra“ címzéssel legkésőbb

1913. évi november hó 4-én délelőtt 11 óráig

ezen központi igazgatóság segédhivatali irodájában (I., Vár, Pénzügyminiszterium) adják be.

A nyilvános versenytárgyaláson, mely **1913. évi november hó 4-én délelőtt 10 órakor** fog megtartatni, az ajánlattevők, vagy azoknak igazolt képviselői jelen lehetnek.

Bánatpénz fejében a szállítási **összértéknek öt százalékka** készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban ezen hirdetés számára való hivatkozással a m. kir. állami szénbányák főpénztáránál (m. kir. központi állampénztár Budapest, I., Vár) a főkönyvelőség által előzetesen számfejtendő okmány alapján letétbe helyezendő és a letétjegy az ajánlathoz csatolandó.

Egyéb tudnivalók az ezen hirdetés kiegészítő részét képező **általános feltételekben** foglaltatnak, melyek az **ajánlat mintájával** együtt alulirt igazgatóság segédhivatali irodájában 2 korona lefizetése ellenében megkaphatók.

Ajánlattevő ajánlatában kijelenteni köteles, hogy az említett feltételekben, valamint az ajánlati mintákban foglaltakat ismeri és magát azoknak alá veti.

Budapest, 1913 október hó 6-án.

A m. kir. állami szénbányák központi igazgatósága.

2787/1913. szám.

Versenyárgyalási hirdetés.

Alulírott központi igazgatóság **a m. kir. állami köszénbányahivatalok 1914. évi különféle anyagszükségletének szállítására** ezennel nyilvános írásbeli versenyárgyalást hirdet.

A megközelítő évi szükséglet a következő:

A) A petrozsényi m. kir. köszénbányahivatalnál

(bérmentve Petrozsény vasúti állomásra szállítva):

1. Méter mérce		57 drb
2. Benzinlámpa-tisztító rézkefe, 3501. számu		170
3. „ „ „ 3502.		100
4. „ „ „ sörtekefe, 3504.		130
5. Benzinlámpa-rostély, acélból, belső		2.470
6. „ „ Seipel Ö.-féle lámpákhoz, külső		2 570 „
7. Gipsz		900 kg.
8. Portland cement		751.000
9. Carbolineum, világos		3.600
10. Kőszénkátrány		300
11. Fakátrány		1.000 „
12. Alabátrin üveggömb H. B. C. 16 jelű ivlámpához, 32/32 cm.		20 drb
13. Féktárcsa, teljes, H. B. C. ivlámpához		15
14. Mellékáram körü tekeres H. B. C. ivlámpához, állványon		2
15. Fémkamra, H. B. C., teljes		10
16. Áramvezető,		25
17. Vörösréz zsinór, „		50
18. Kábelgyöngy szigeteléssel		50
19. Carborundum tárcsa, 9 mm. lyukkal		50
20. Óramű, teljes, H. B. C. 16 ivlámpához		3
21. Futókeret óraműhöz, H. B. C. 16 ivlámpához		20
22. Felfüggesztő horog csigával, H. B. C. 16 ivlámpához		10 „
23. Ebonit-lemez, 5 mm.		2 kg.
24. „ 10		5
25. „ 15 „		5
26. Klingerit tömitő-lemez, 1 mm.		18
27. „ „ 2		40
28. Mika-lemez, 0·2 mm.		1 m ³
29. „ 0·5		1
30. „ 1·0		1
31. „ 1·5		1 „
32. Ebonit gömbrud 25 mm. átmérettel		2 kg.
33. „ „ 35 „		2
34. Szigetelő szalag, fehér		5
35. „ „ fekete		15 „
36. Berkál 50 m. hosszu		25 tekeres
37. Köpper „		20 „
38. Varmisch-vászon		10 kg.
39. Parafin		6
40. Faggyuzott pamut-tömités, 12 mm.		25
41. „ 18		25
42. „ 20		30
43. „ 25		25
44. Kender zsinór, 1·0 mm.		5
45. „ 1·5		5
46. „ 2·0		36
47. „ „ 0·8 „		4
48. Istráng, 2·5 m. hosszu		127 drb
49. Géptörlő kendő, 50/50 cm.		50 „
50. Szóda		700 kg. ¹
51. Sósav		17 „

52. Minium	40 kg.
53. Glicerín	10
54. Tinol forrasztó anyag	5
55. Benzinlámpa-üveg, 60 mm. magas, 60 mm. külátmérettel, 5 mm. falvastagsággal, Seipel-lámpához	9.400 drb
56. Rubrikator-üveg, 18 mm. külátmérettel, 90 mm. hosszú	20
57. Izzólámpa, fémszálas, 110/32, világos	} 200
58. " " " " 110/32, homályos	
59. " " " " 110/50, " " "	
60. " " " " 110/50, világos	
61. Ivlámpához való M. B. C. jegyü ovál bélszén 16, 300 mm.	4.000 "
62. Kátrány fedéllemez, 2. sz.	1.000 tekercs
63. Benzinlámpa-vatta, finom	50 kg.
64. Teljes gyújtókészülék Seipel-féle benzinlámpához	1.000 drb
65. Csígarugó a benzinlámpa zárókészülékéhez	2.000
66. Égő kupak a benzinlámpához	1.000

B) A komlói m. kir. kőszénbányahivatal részére

(bérmentve Komló vasuti állomásra szállítva):

1. Kátrányos tetőlemez, 10 m. hosszú, 1 m. széles	200 tekercs
2. Portland cement	30.000 kg.
3. Román cement	20.000 "
4. Kender istráng	36 drb
5. Villanykörte, Ganz-foglalat, 110 Volt, 16 gyertyás	50
6. " " Edison " " 110 " 16	50 "
7. Gummilemez, 3 és 5 mm.	15 kg.
8. Gummigyűrű, 20 mm. vastag, vizállás mutató üveghez	100 drb
9. Hővédő zsinór, 18 mm. vastag	500 fm.

C) A vrđnikai m. kir. kőszénbányahivatal részére

(bérmentve Vrđnik szénrakodóra szállítva):

1. Szabadalmazott csákánynyél, deme Hiekory	200 drb
2. Calcium Carbid, 15—30 mm.	3.000 kg.
3. Citromsav	300 "
4. Fedőlemez, 2. sz. 10 fm. hosszú, 30—34 kg. súlyu	150 tekercs
5. Portland cement	20.000 kg.
6. Kence (firnisz)	120
7. Minium	100

Pályázók felhivatnak, hogy magyar nyelven szerkesztett, ivenként 1 koronás bélyeggel ellátott és sértetlen borítékba zárt ajánlataikat „Ajánlat a 2787/1913. sz. versenytárgyalási hirdetésben kiírt különféle anyagokra” címmel legkésőbb **1913. évi november hó 3-án délelőtt 10 óráig** ezen központi igazgatóság **segédhivatali irodájában** (I. ker., Vár, pénzügyminiszterium) adják be.

A nyilvános versenytárgyaláson, mely

1913. évi november hó 3-án délelőtt 11 órakor

fog megtartatni, az ajánlattevők vagy azoknak igazolt képviselői jelen lehetnek.

Bánatpénz fejében a **szállítási összértéknek 5 százaléka készpénzben** vagy állami letétre alkalmas értékpapírokban, ezen hirdetés számára való hivatkozással, a m. kir. állami szénbányák főpénztáránál (m. kir. központi állampénztár, Budapest, I. ker., Vár) a főkönyvelőség által előzetesen számfejtendő okmány alapján letétbe helyezendő és a letétjegy az ajánlathoz csatolandó.

Egyéb tudnivalók az ezen hirdetés kiegészítő részét képező **általános feltételekben** foglaltatnak, melyek az **ajánlat mintájával** együtt alólírt igazgatóság segédhivatali irodájában 2 korona lefizetése ellenében megkaphatók.

Ajánlattevő ajánlatában kijelenteni köteles, hogy az említett feltételekben, valamint az ajánlati mintákban foglaltakat ismeri és magát azoknak aláveti.

Budapest, 1913. évi október hó 6 án.

(B/1134/42)

**A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI SZÉNANYÁK
KÖZPONTI IGAZGATÓSÁGA.**

(Utánnnyomás nem díjaztatik.)

PROSPEKTUS

150,000.000 n. b. márka összegű

1916. évi április 1-én lejáró

1913. évi magyar királyi adómentes 4 $\frac{1}{2}$ %-os állami
pénztárjegy kibocsátása tárgyában.

A m. kir. pénzügyminiszter százötvenmillió (150,000.000) n. b. márka névértékű, évi 4 $\frac{1}{2}$ %-kal kamatozó adómentes állami pénztárjegyet bocsát ki.

Ezen állami pénztárjegyek bemutatásra szólnak, magyar és német nyelven állítottak ki és 30.000 darab A betűs (1—30.000 számú) 500 márkáról, 30.000 darab B betűs (1—90.000 számú) 1000 márkáról, 8000 darab C betűs (1—8000 számú) 5000 márkáról, 500 darab D betűs (1—500 számú) 10.000 márkáról szóló címletekre oszlanak.

Az állami pénztárjegyekben megjelölt tőkekövetelést a magyar királyi államkincstár, az ább megnevezett beváltóhelyeknél a bemutatónak az állami pénztárjegy bevonása ellenében minden levonás nélkül, adó- és illetékmentesen 1916. április 1-én visszafizeti.

Az állami pénztárjegyek után 1913. évi október hó 1-től kezdődőleg évi 4% kamat fizetetik, minden év április 1-én és október 1-én lejáró félévi utólagos részletekben. Ezen állami pénztárjegyek öt félévi szelvényvel vannak ellátva, melyekből a legkorábbi 1914. április 1-én, az utolsó pedig a pénztárjegyek lejártakor válik esedékessé.

Az állami pénztárjegyek, valamint az azokon levő kamatszelvények minden fennálló magyar adó, bélyeg és illeték levonása nélkül váltanak be.

Az állami pénztárjegy birtokosának követelési joga a tőkére nézve husz év alatt, a kamatokra nézve hat év alatt az esedékesség napjától számítva, elővül. (1881. évi XXXIII. t.-e.)

Az állami pénztárjegy birtokosa a kamatokat és a kamatokat és a lejárt állami pénztárjegyek ellenértékét a lejárt kamatszelvényeknek, illetve a lejárt állami pénztárjegyeknek beszolgáltatása ellenében n. b. márkában, költségmentesen, választása szerint telveheti *Budapest*-en: a magyar királyi központi állampénztárnál, a Magyar Általános Hitelbanknál, a m. kir. postatakarékpénztárnál, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesületnél, a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál, a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Banknál; *Wien*-ben: a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe című intézetnél, a K. k. privilegirta allgemeine österreichische Boden-Creditanstalt című intézetnél, az S. M. v. Rothschild bankháznál, a Wiener Bank-Verein című intézetnél, a Kais. Kön. privilegirta österreichische Länderbank című intézetnél, a Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft című intézetnél, az Union-Bank című intézetnél, az Anglo-Oesterreichische Bank című intézetnél; *Berlin*-ben: a Direction der Discoute-Gesellschaft című intézetnél, az S. Bleichröder Bankháznál, a Mendelssohn & Co. bankháznál, *Mün.* Frankfurtban a Direction der Discoute Gesellschaft című intézetnél; *Hamburg*-ban a Nord-deutsche Bank in Hamburg című intézetnél, az L. Behrens & Söhne bankháznál, az M. M. Warburg & Co. bankháznál, ezenkívül *Amsterdam*-ban, *Basel*-ben, *Zürich*-ben, *Genf*-ben és *Brüsszel*-ben a magyar királyi pénzügyminiszterium által erre a célra esetleg kijelölendő helyeken.

Budapest, 1913. október havában.

A magyar királyi pénzügyminiszter:

Teleszky János s. k.

Aláírási felhívás.

Hivatkozással a magyar kir. pénzügyminiszter ur Öccellenciája fenti prospektusára, 150,000.000 n. b. márka névértékű 1913. évi magyar királyi adómentes 4 $\frac{1}{2}$ %-os állami pénztárjegy ezennel nyilvános aláírásra bocsátatik. Az aláírás 1913. évi október hó 16-án, csütörtökön az egyes aláírási helyeknél szokásos üzleti órákban, az ill-té helyek által közzéteendő feltételek mellett történik és pedig *Budapest*-en: a magyar királyi központi állampénztárnál, a Magyar Általános Hitelbanknál, a m. kir. postatakarékpénztárnál, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesületnél, a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál, a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Banknál; a magyar szent korona országainak Magyar Általános Hitelbank, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank, a Wiener Bank-Verein és az Anglo-Oesterreichische Bank című intézetek összes fiókjainál; *Wien*-ben: az S. M. v. Rothschild bankháznál, a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe című intézetnél, a K. k. privilegirta allgemeine österreichische Boden-Credit-Anstalt című intézetnél, a Wiener Bank-Verein című intézetnél, a Kais. Kön. privilegirta österreichische Länderbank című intézetnél, a Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft című intézetnél, az Union-Bank című intézetnél, az Anglo-Oesterreichische Bank című intézetnél; továbbá a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe, a Wiener Bank-Verein, a Kais. Kön. privilegirta österreichische Länderbank, az Union-Bank és az Anglo-Oesterreichische Bank című intézetek összes ausztriai fiókjainál.

A magyarországi és az ausztriai aláírási helyeken eszközözlendő aláírásokra nézve a következő feltételek állapítatnak meg: 1. Az aláírási ár 95-60%-ot tesz, hozzáadva az 1913. évi október hó 1-től az átvétel napjáig járó 4 $\frac{1}{2}$ %-os folyó szelvénykamatozatot és a félnek szabad választására bízatik, hogy a fizetést, a németországi devizának az átvételt megelőző napon Bécsben jegyzett pénzfolyamán, koronában teljesíthesse. 2. Az aláírás bejelentési ivekkel történik, melyek a fentemlített aláírási helyeken költségmentesen kaphatók. 3. Az aláírás alkalmával az aláírt összeg 5%-a biztosítékképen leteendő és pedig vagy készpénzben, vagy olyan a napi árfolyam szerint számítandó értékpapírokban, melyeket az illető aláírási hely elfogadhatóknak tart. 4. 1914. április hó 15-ig terjedő zárolási kötelezettséggel történő jegyzések különös figyelemben fognak részesülni. 5. Az aláírók a részükre átengedett szabad és zárolt állami pénztárjegyek ellenértékét f. évi október hó 25-től kezdve bármikor teljesen befizethetik, tartoznak azonban 10.000 márkán aluli átengedett összegeknél a teljes ellenértékét f. évi október hó 31-ig, 10.000 márka és azon felüli átengedett összegeknél az ellenérték 30%-át legkésőbb f. évi október hó 31-ig, az ellenérték 30%-át legkésőbb f. évi november hó 25-ig és az ellenérték 40%-át legkésőbb f. évi december hó 27-ig befizetni. A teljes átvétel, illetve befizetés megtörténte után az aláírási hely a letett biztosítéket elszámolja, illetőleg visszaadja. 6. Bejelentések, amelyek bizonyos meghatározott címletekre szólnak, csak annyiban vehetők figyelembe, amennyiben ez az aláírási helyek mérlegelése szerint lehetséges. 7. Az átvétel ugyanazon helyen eszközözlendő, ahol az aláírás történt. *Budapest* és *Wien*, 1913. október havában. *Magyar Általános Hitelbank. M. kir. postatakarékpénztár. Pesti Hazai Első Takarékpénztáregyesület. Pesti Magyar Kereskedelmi Bank. Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank. S. M. v. Rothschild. K. k. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe. K. k. privilegirta allgemeine österreichische Boden-Credit-Anstalt. Wiener Bank-Verein. Kais. Kön. privilegirta österreichische Länderbank. Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft. Union-Bank. Anglo-Oesterreichische Bank.*